

ਨਰਮੇ ਵਿੱਚ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ

ਆਮ ਸਿਫਾਰਸ਼

ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਤਾਂ ਹੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਿੱਟੀ ਪਰਖ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਜੇ ਮਿੱਟੀ ਪਰਖ ਨਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੀ ਏ ਯੂ ਵੱਲੋਂ ਦਰਮਿਆਨੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਮ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਨੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਖਾਦ	ਮਾਤਰਾ (ਕਿੱਲੋ/ਏਕੜ)	ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ
ਯੂਰੀਆ	90	45 ਕਿੱਲੋ ਪਹਿਲੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ 45 ਕਿੱਲੋ ਫੁੱਲ ਡੋਡੀ ਆਉਣ ਤੇ
ਡਾਈਅਮੋਨੀਅਮ ਫਾਸਫੇਟ (ਡੀ ਏ ਪੀ) ਜਾਂ ਸੁਪਰ ਫਾਸਫੇਟ (ਐਸ ਐਸ ਪੀ)	27 75	ਬਿਜਾਈ ਸਮੇਂ ਆਖਰੀ ਵਹਾਈ ਨਾਲ
ਮਿਊਰੀਏਟ ਆਫ ਪੋਟਾਸ਼ (ਐਮ ਐ ਪੀ)	20	ਬਿਜਾਈ ਸਮੇਂ ਆਖਰੀ ਵਹਾਈ ਨਾਲ
ਜ਼ਿੰਕ ਸਲਫੇਟ ਹੈਪਟਾਹਾਈਡ੍ਰੇਟ (21% ਜ਼ਿੰਕ) ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਕ ਸਲਫੇਟ ਮੋਨੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟ (33% ਜ਼ਿੰਕ)	10 6.5	ਬਿਜਾਈ ਸਮੇਂ ਆਖਰੀ ਵਹਾਈ ਨਾਲ

- ਜੇ ਨਰਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਈ ਗਈ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡੀ ਏ ਪੀ ਖਾਦ ਪਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਰਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।
- ਜੇ 27 ਕਿੱਲੋ ਡੀ ਏ ਪੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਯੂਰੀਏ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ 10 ਕਿੱਲੋ ਘਟਾ ਦਿਓ।
- ਨਰਮੇ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਡੋਡੀ ਆਉਣ ਤੇ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਹਫ਼ਤੇ-ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਵਕਫੇ ਤੇ 2 ਕਿੱਲੋ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਨਾਈਟ੍ਰੇਟ (13:00:45) ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 100 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੋਲ ਕੇ 3-4 ਛਿੜਕਾਅ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ।
- ਨਰਮੇ ਵਿੱਚ ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਤੱਤ ਦੀ ਘਾਟ ਆਉਣ ਤੇ ਇੱਕ ਕਿੱਲੋ ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਸਲਫੇਟ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 100 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੋਲ ਕੇ ਪੂਰੇ ਫੁੱਲ ਆਉਣ ਤੋਂ ਟੀਡੇ ਬਣਨ ਦੌਰਾਨ 15 ਦਿਨ ਦੇ ਵਕਫੇ ਤੇ ਦੋ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।
- ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਰੋਨ ਦੀ ਘਾਟ (0.5 ਕਿੱਲੋ ਬੋਰੋਨ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ) ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ 2% ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਕਾਰਬੋਨੇਟ ਹੋਵੇ, ਵਿੱਚ 400 ਗ੍ਰਾਮ ਬੋਰੋਨ (4 ਕਿੱਲੋ ਬੋਰੈਕਸ) ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਿਜਾਈ ਵੇਲੇ ਪਾਉ।

ਯੂਰੀਆ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪੀ ਏ ਯੂ-ਪੱਤਾ ਰੰਗ ਚਾਰਟ ਵਿਧੀ

- ਬੂਟੇ ਵਿਰਲੇ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਨਿਕਲਣ ਸਮੇਂ 10 ਬੂਟਿਆਂ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਪੂਰੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ ਪਹਿਲੇ ਪੱਤੇ ਦਾ ਰੰਗ ਬੂਟੇ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜੇ ਬਿਨਾਂ ਪੀ ਏ ਯੂ-ਪੱਤਾ ਰੰਗ ਚਾਰਟ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਓ।
- 10 ਪੱਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 6 ਜਾਂ ਵੱਧ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂਰੀਆ ਖਾਦ ਪਾਓ:

ਪੀ ਏ ਯੂ ਪੱਤਾ ਰੰਗ ਚਾਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੱਤੇ ਦਾ ਰੰਗ	ਟਿੱਕੀ ਨੰਬਰ 4.5 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ	ਟਿੱਕੀ ਨੰਬਰ 4.5	ਟਿੱਕੀ ਨੰਬਰ 4	ਟਿੱਕੀ ਨੰਬਰ 3.5 ਜਾਂ ਘੱਟ
ਯੂਰੀਆ ਦੀ ਮਾਤਰਾ (ਕਿੱਲੋ/ਏਕੜ)→	0	20	35	50

ਖੁਰਾਕੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ

ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਖੁਰਾਕੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਉਪਲੱਬਧੀ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੌਦਿਆਂ ਤੇ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਹੇਠ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਘਾਟ

ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਣ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਤੇ ਪੀਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਲੱਤਣ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਵੱਧਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰਾ ਪੌਦਾ ਪੀਲਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂਰੀਆ ਖਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਘਾਟ

ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਘਾਟ ਵਾਲੇ ਪੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੇ ਪੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਭੂਰੇ-ਲਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪੱਤੇ ਇਸ ਰੰਗ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭੁਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੱਤ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਨਾਈਟ੍ਰੇਟ (13:00:45) ਦੇ 2% ਘੋਲ (ਦੋ ਕਿੱਲੋ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਨਾਈਟ੍ਰੇਟ 100 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ) ਦੇ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਘਾਟ

ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਘਾਟ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਦੌਰਾਨ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਨਾੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚਲਾ ਹਿੱਸਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਜਾਮਣੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੰਗ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਅੰਦਰ ਵਲ ਵਧਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚਲਾ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਜਾਮਣੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਸਲਫੇਟ ਦੇ 1% ਘੋਲ (ਇੱਕ ਕਿੱਲੋ ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਸਲਫੇਟ 100 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ) ਦੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਵਕਫੇ ਤੇ ਦੋ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।

ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਘਾਟ

ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਵਿੱਚਕਾਰਲੇ ਪੂਰੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚਲਾ ਹਿੱਸਾ ਪੀਲਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪੱਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੋਟੇ ਤੇ ਖੁਰਦਰੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੂਟੇ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਪੱਤੇ ਛੋਟੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 10 ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਿੰਕ ਸਲਫੇਟ ਹੈਪਟਾਹਾਈਡ੍ਰੇਟ (21% ਜ਼ਿੰਕ) ਜਾਂ 6.5 ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਿੰਕ ਸਲਫੇਟ ਮੋਨੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟ (33% ਜ਼ਿੰਕ) ਦਾ ਛੱਟਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।